

1η Νοσηλευτική Παιδιατρική Ημερίδα Β.Γ.Ν.Η.

Μέτρα Δημόσιας Υγείας για την Πρόληψη της έξαρσης της ιλαράς στον Παιδιατρικό πληθυσμό της Κρήτης

Εύα Δαρδαμάνη
Ειδικευόμενη Παιδιατρικής
Παιδιατρική Κλινική ΠαΓΝΗ

ΟΜΑΔΑ ΙΛΑΡΑΣ

- Καθηγητής κ. Μανώλης Γαλανάκης, Παιδιατρική Κλινική ΠαΓΝΗ
- Μανώλης Λουμπούνης, Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας Κρήτης
- Γιώτα Κουτράκου, Τμήμα Εμβολίων ΠαΓΝΗ
- Μαρία Λιουδάκη, Επιμελήτρια Παιδιατρικής Κλινικής ΠαΓΝΗ
- Μαρία Ζαχαριουδάκη, Ειδικευόμενη Παιδιατρικής ΠαΓΝΗ
- Εύα Δαρδαμάνη, Ειδικευόμενη Παιδιατρικής ΠαΓΝΗ
- Παιδιά και τους γονείς που συμμετείχαν στην παρούσα μελέτη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

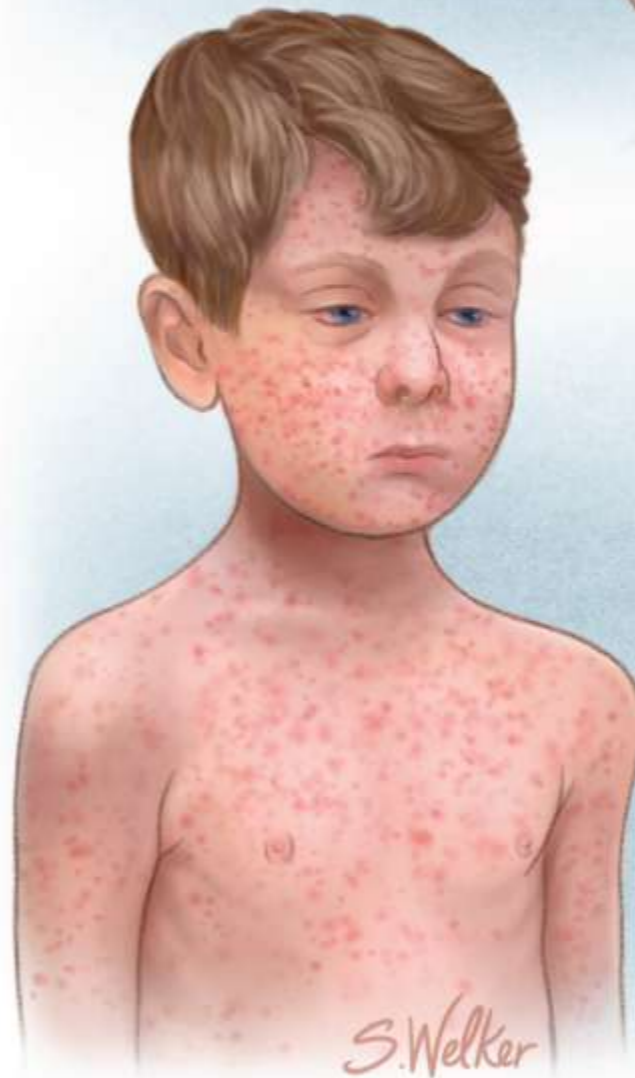
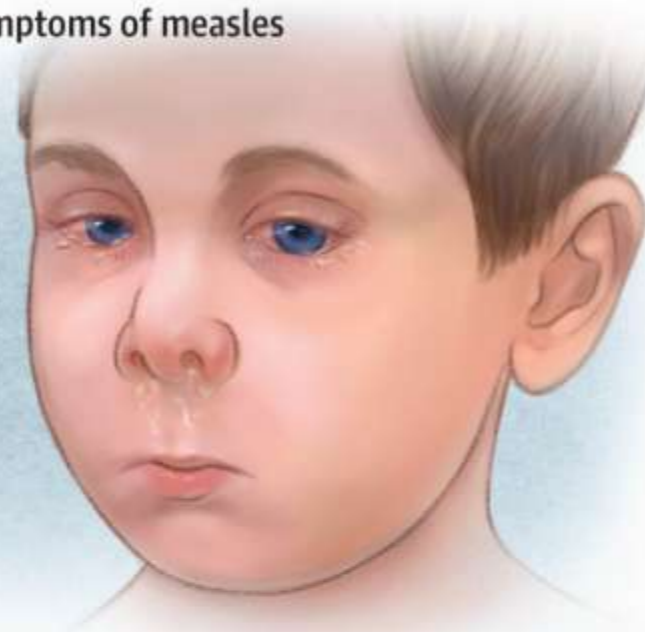
- **Ιός της ιλαράς**: RNA ιός που ανήκει στην ομάδα των παραμυξοϊών
- Τρία στάδια νόσου (καταρροϊκό, εξανθηματικό, αποδρομής)
- **Υψηλή μεταδοτικότητα** με ποσοστό δευτερογενούς προσβολής έως 90% μεταξύ επίνοσων ατόμων
- Μετάδοση 4 ημέρες πριν την έκθυση του εξανθήματος και έως 4 ημέρες μετά
- Κρούσματα κυρίως τους χειμερινούς μήνες και στην αρχή της άνοιξης
- Αποτελεσματικό εμβόλιο από το 1963
- Εμβόλιο ιλαράς - **ζων εξασθενημένος ιός** (MMR)
- **Επιδημίες** κάθε 2-5 χρόνια (αν η εμβολιαστική κάλυψη **<95%**)

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

Common symptoms of measles

Day 1-2 Early symptoms
(1-2 weeks after exposure)

- Fever
- Cough
- Runny nose
- Red, watery eyes

Day 3-5 Rash appears

Rash starts on the head and spreads downward to other parts of the body

ΕΠΙΠΛΟΚΕΣ

Πνευμονία
ΟΜΩ
Διάρροια
Εγκεφαλίτιδα
Σπασμοί

Η λοίμωξη από ιλαρά μπορεί να είναι σοβαρή έως και θανατηφόρος !

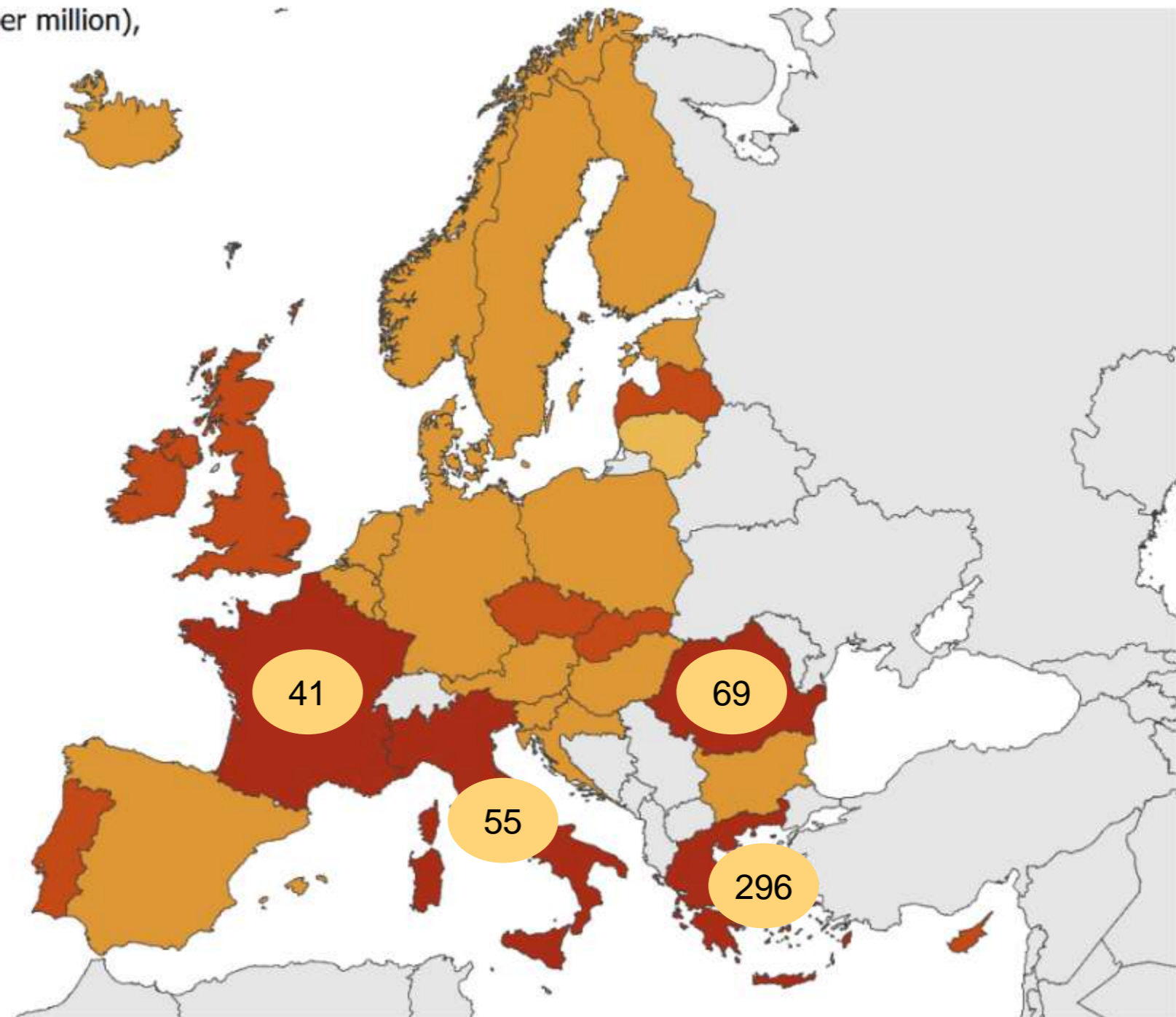
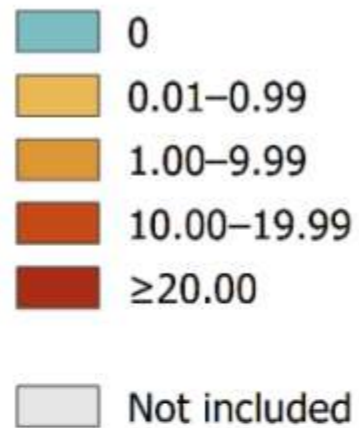
1 στους 4
θα χρειαστεί
νοσηλεία

1 στους 1000
Υποξεία
σκληρυντική
πανεγκεφαλίτιδα

1 στους 1000
Θάνατος

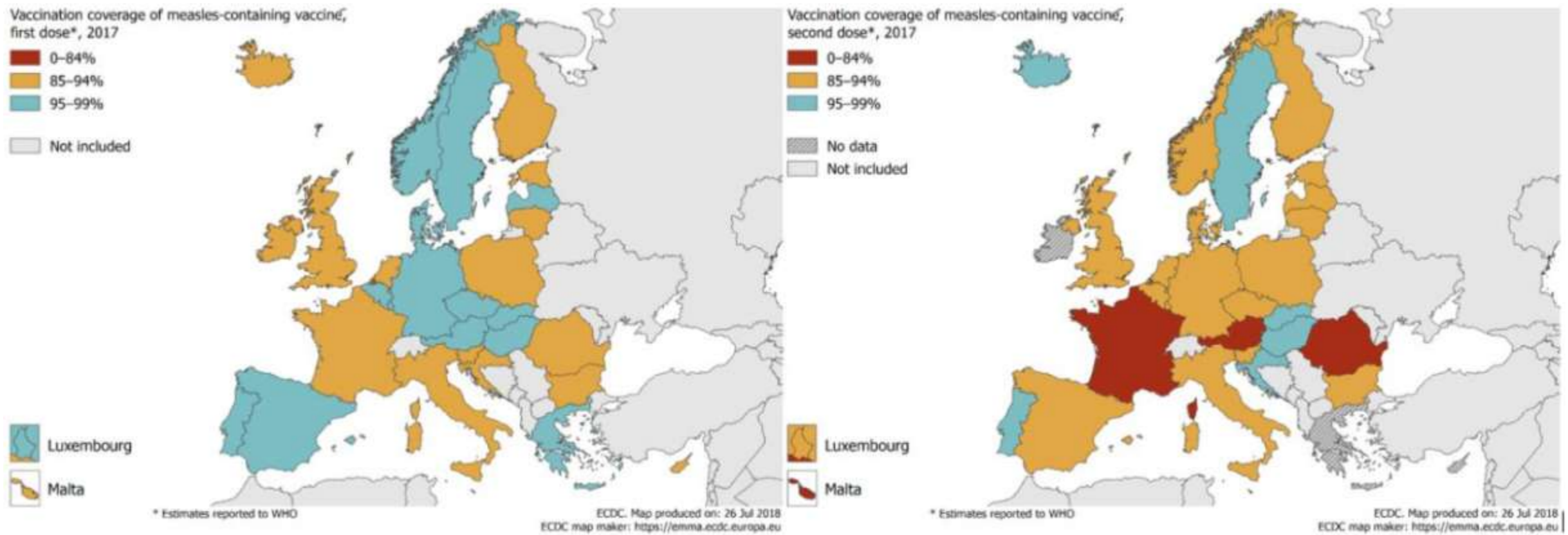
ΕΠΙΔΗΜΙΑ ΙΛΑΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Notification rate of measles (per million),
July 2017–June 2018

ECDC. Map produced on: 26 Jul 2018
ECDC map maker: <https://emma.ecdc.europa.eu>

ΕΜΒΟΛΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ

- Στόχος εμβολιαστικής κάλυψης: **>95%** και για τις δύο δόσεις
- **Μόνο 4** (από τις 29) Ευρωπαϊκές χώρες πέτυχαν το στόχο (WHO, 2017)
- **>93% των κρουσμάτων** ήταν ανεμβολίαστα ή πλημμελώς εμβολιασμένα

ΕΠΙΔΗΜΙΑ ΙΛΑΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Υποχρεωτικώς δηλούμενο νόσημα (εντός 24 ωρών)
- **Μάιος 2017:** Πρώτο κρούσμα στην Ελλάδα
- Εβδομαδιαία καταγραφή δηλωθέντων κρουσμάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ) έως και τις 20 Δεκεμβρίου 2018
- **Τελευταίο δηλωθέν κρούσμα τον Οκτώβριο του 2018**

Πίνακας. Δηλωθέντα κρούσματα ιλαράς, Σύνολο Ελλάδας*

Εργαστηριακά επιβεβαιωμένα κρούσματα με ορολογικό έλεγχο ή/και PCR φαρυγγικού επιχρίσματος	1885
Πιθανά κρούσματα με συμβατή κλινική εικόνα και επιδημιολογική σύνδεση με επιβεβαιωμένο κρούσμα	1162
Ενδεχόμενα κρούσματα με συμβατή κλινική εικόνα	211
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΛΩΘΕΝΤΩΝ ΚΡΟΥΣΜΑΤΩΝ	3258

* Περιλαμβάνονται στοιχεία που δηλώθηκαν στο ΚΕΕΛΠΝΟ από την 1^η Μαΐου 2017 μέχρι την 20^η Δεκεμβρίου 2018, και ώρα 12:00.

ΕΜΒΟΛΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Το **89% των κρουσμάτων**: ανεμβολίαστοι ή ατελώς εμβολιασμένοι
- 4 μήνες μετά την έναρξη της επιδημίας, οδηγίες για τον εμβολιασμό

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΥΓΕΙΑΣ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Α'

Πληροφορίες: Ε. Γκαρέτσου
Ταχ. Διεύθυνση: Αριστοτέλους 19
Ταχ. Κώδικας: 101 87
Τηλέφωνο: 2132161327
FAX: 2132161327
Email: ddy@moh.gov.gr
egaretsou@moh.gov.gr

ΘΕΜΑ: «Επιδημική Έξαρση Ιλαράς -Εμβολιασμός»

INFORMATICS
DEVELOPMENT
AGENCY

Digitally signed by
INFORMATICS
DEVELOPMENT AGENCY
Date: 2017.09.21 14:05:23
EEST
Reason:
Location: Athens

ΑΔΑ: Ω893465ΦΥΟ-8ΘΝ

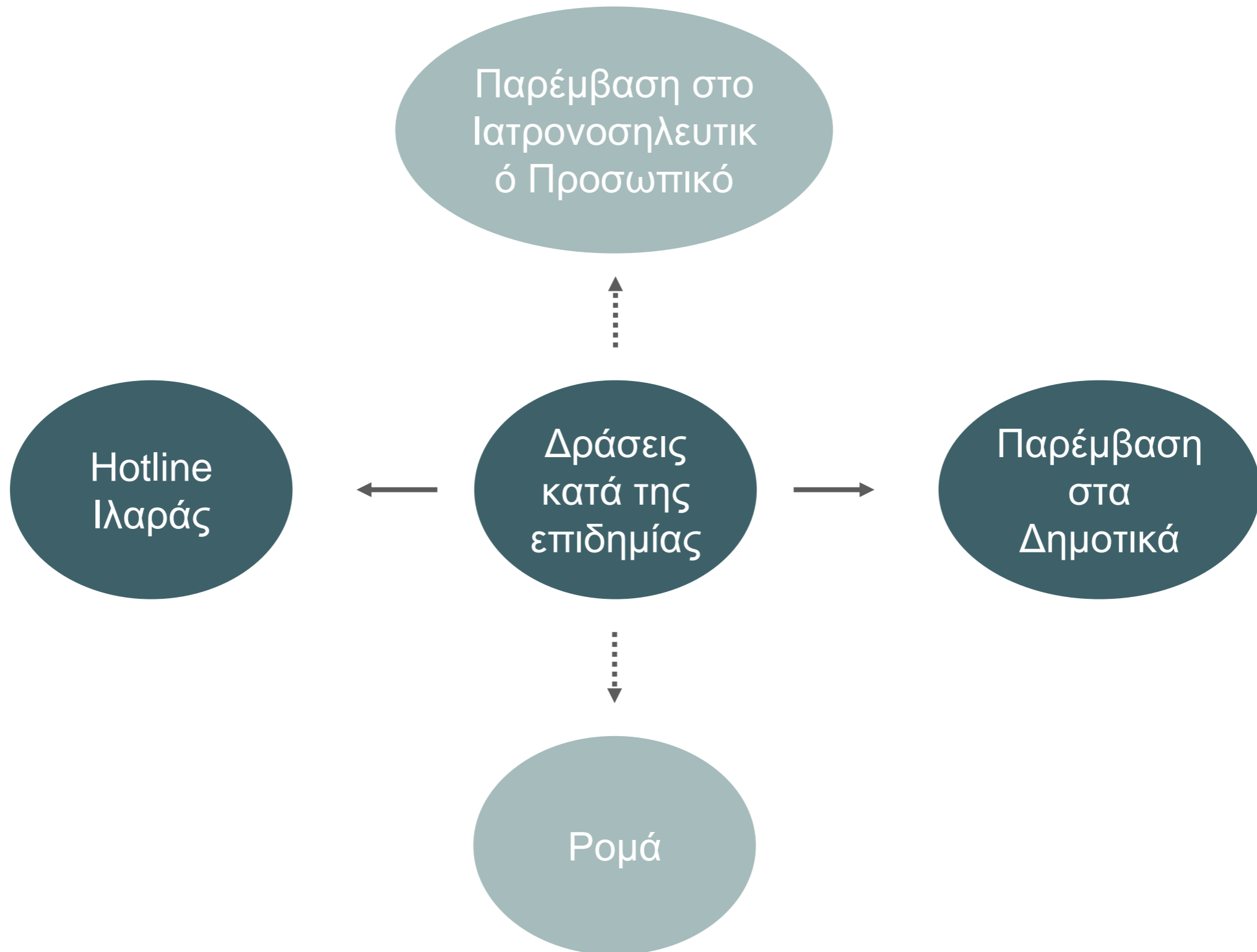
ΑΝΑΡΤΗΤΕΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα, 21 /9/2017
Αρ. Πρωτ. Γ1α/Γ.Π.οικ.71220

ΠΡΟΣ: ΟΠΩΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

- Άμεσος εμβολιασμός με 2 δόσεις MMR για τους γεννημένους μετά το 1970
- Πρώτη δόση σε ηλικία 12 μηνών και η δεύτερη 3 μήνες μετά
- Σε παιδιά υψηλού κινδύνου, μεσοδιάστημα 4 εβδομάδων

ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΔΗΜΙΑΣ

ΣΤΟΧΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Ο εντοπισμός των **παιδιών που φοιτούν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση** σε όλη την Κρήτη, τα οποία είναι ανεμβολίαστα ή ανεπαρκώς εμβολιασμένα ως προς την ιλαρά
- **Πρώτη φάση παρέμβασης**
 - Τηλεφωνική επικοινωνία με τους γονείς
 - Υπευθυμίση της αναγκαιότητας της ολοκλήρωσης του εμβολιαστικού σχήματος με δύο δόσεις εν μέσω επιδημίας
- **Δεύτερη φάση παρέμβασης**
 - Νέα τηλεφωνική επικοινωνία με τους γονείς για τον υπολογισμό της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- **Επιδημιολογική έρευνα με παρέμβαση**
- Σε συνεργασία με την 7η ΥΠΕ και το Γραφείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- **Νοέμβριος 2017 - Μάιος 2018**
- **Παιδιά ηλικίας 6 έως 12 ετών που φοιτούσαν σε όλα τα Δημοτικά Σχολεία της Κρήτης**
- Έγγραφη συγκατάθεση γονέων
- **Φωτοαντίγραφα των εμβολίων** από τα Βιβλιάρια Υγείας των παιδιών
- Από κάθε σχολείο ξεχωριστά αποστολή μέσω Ταχυδρομείου στη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας της Περιφέρειας Κρήτης

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

➤ **Δεδομένα που συλλέχθηκαν**

- Βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά (σχολείο, νομός, τάξη, ημερομηνία γέννησης, φύλο, στοιχεία επικοινωνίας)
- Στοιχεία εμβολιαστικής κάλυψης ως προς την ιλαρά από το Βιβλιάριο Υγείας Παιδιού που ζητήθηκε να προσκομισθεί

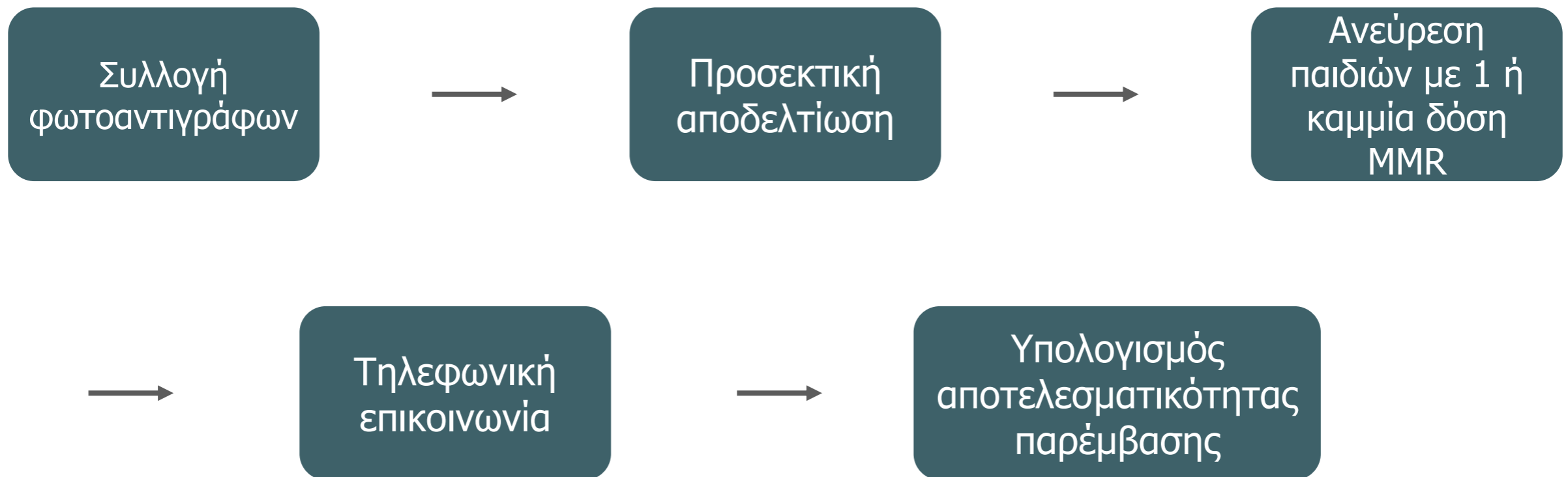
➤ **Οργάνωση μελέτης**

- Σωστός συντονισμός σε πολλαπλά επίπεδα

➤ **Αναζήτηση βιβλιογραφίας**

- Pubmed και Google Scholar
- CDC, ECDC, WHO, ΚΕΕΛΠΝΟ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Νομοί	Σύνολο μαθητών	Συμμετέχοντες	Συμμετοχή (%)
Ηρακλείου	21831	15019	68,8
Χανίων	10546	6470	61,4
Λασιθίου	4845	3001	61,9
Ρεθύμνου	6170	2530	41,0
Γενικό Σύνολο	43392	27020	62,3

Νομοί	Σύνολο	2 δόσεις	%	1 δόση	%	0 δόσεις	%
Ηρακλείου	14857	14106	94,9	697	4,69	54	0,36
Χανίων	6350	5721	90,1	591	9,31	38	0,60
Λασιθίου	2974	2851	95,9	115	3,87	8	0,27
Χανίων	2509	2433	97,0	73	2,91	3	0,12
Γενικό Σύνολο	26690	25111	94,1	1476	5,53	103	0,39

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- > **1579** ατελώς εμβολιασμένα παιδιά
- > **1369 (86,7%)** ενημερώθηκαν τελικά για την αναγκαιότητα εμβολιασμού

Αναφερόμενοι λόγοι καθυστερημένου εμβολιασμού	N
Ανοσοανεπάρκεια	6
Νευρολογικό νόσημα	3
Αλλεργική αντίδραση μετά την πρώτη δόση	4
Αναφερόμενη αλλεργία στο αυγό	4
Πυρετικοί σπασμοί μετά την πρώτη δόση	1
Αντιρρήσεις για το εμβόλιο	20
Απουσία εμβολιαστικής κάλυψης	36
Στροφή στην ομοιοπαθητική	32
Αμέλεια – κακός προγραμματισμός	1263
Σύνολο	1369

92,3%

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

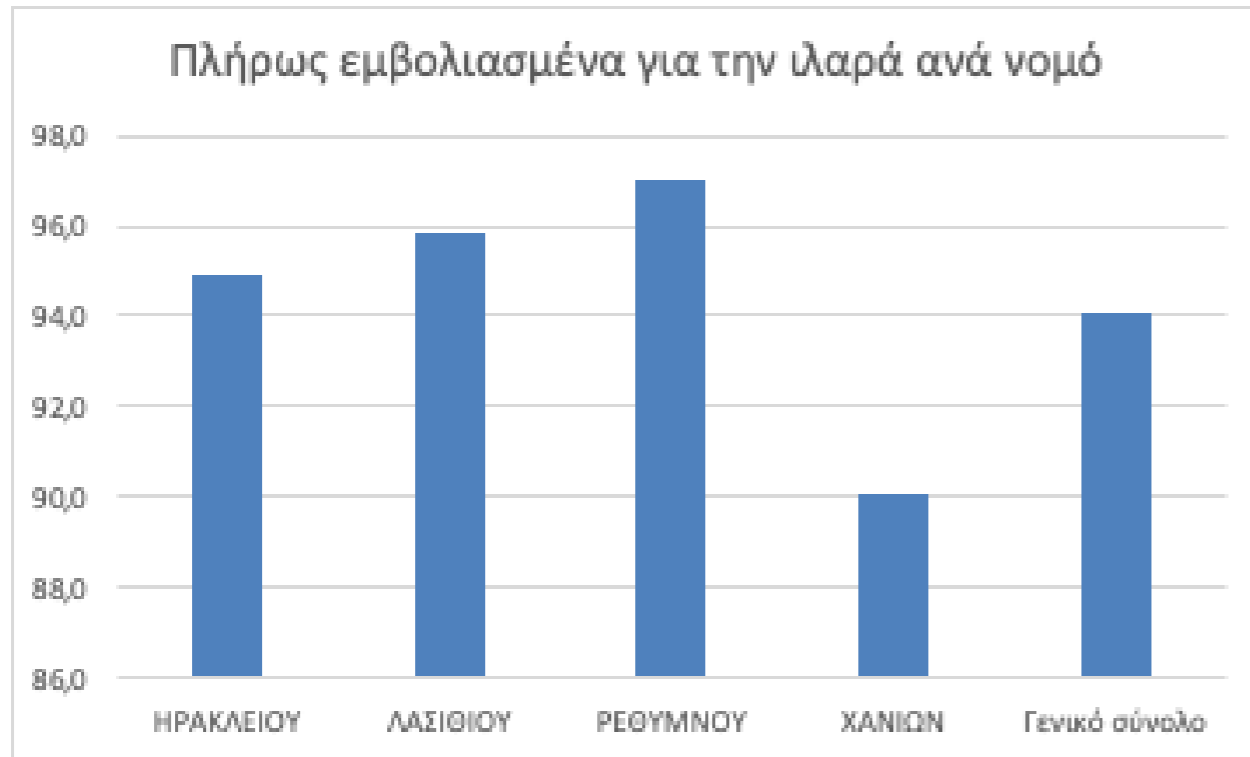
- Έγινε προσπάθεια επικοινωνίας με τις **1369 οικογένειες**
- Απάντησαν οι **1080 (78,9%)**
- Αναφέρουν ότι έχει γίνει η δεύτερη δόση οι **877 (81,2%)**, ενώ από αυτούς **789** δήλωσαν ότι ο εμβολιασμός έγινε λόγω της δικής μας ενημέρωσης
- Από τους 203 που απάντησαν αρνητικά, οι **172 (84,7%)** δήλωσαν ότι είχε ξεχαστεί η δεύτερη δόση και θα γίνει άμεσα
- Εμβολιάστηκαν πλήρως **15 εντελώς ανεμβολίαστα παιδιά**

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

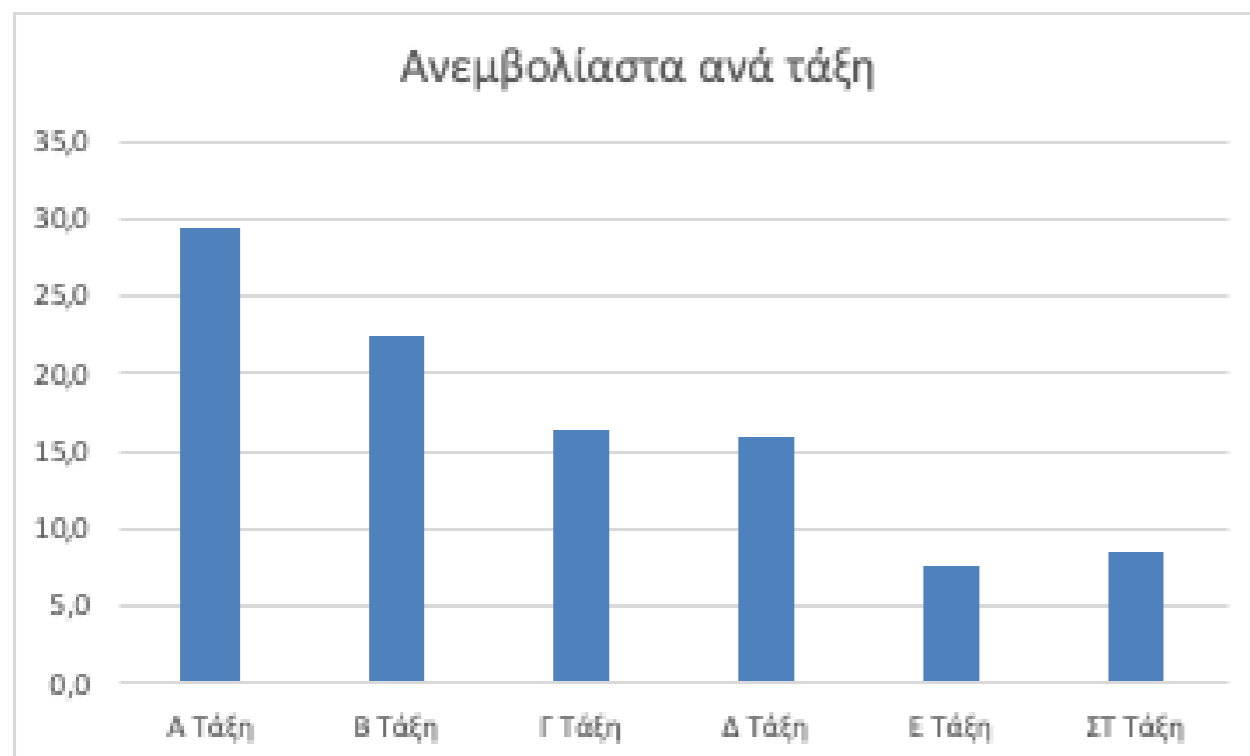
Φάσεις μελέτης και υπολογισμός παρέμβασης	N (%)
Σύνολο παιδιών μη επαρκώς εμβολιασμένων	1579 (100)
Τηλεφωνική επικοινωνία στην πρώτη φάση της μελέτης	1369 (86,7%)
Οικογένειες που επικοινωνήσαν στη δεύτερη φάση	1080 (68,4%)
Αριθμός παιδιών που εμβολιάστηκαν μετά την παρέμβαση	877 (55,5%)

	Σύνολο	2 δόσεις	1 δόση	0 δόσεις	< 2 δόσεις
Πριν	27020	25111	1476	103	5,9
Μετά	27020	25988	944	88	3,9

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

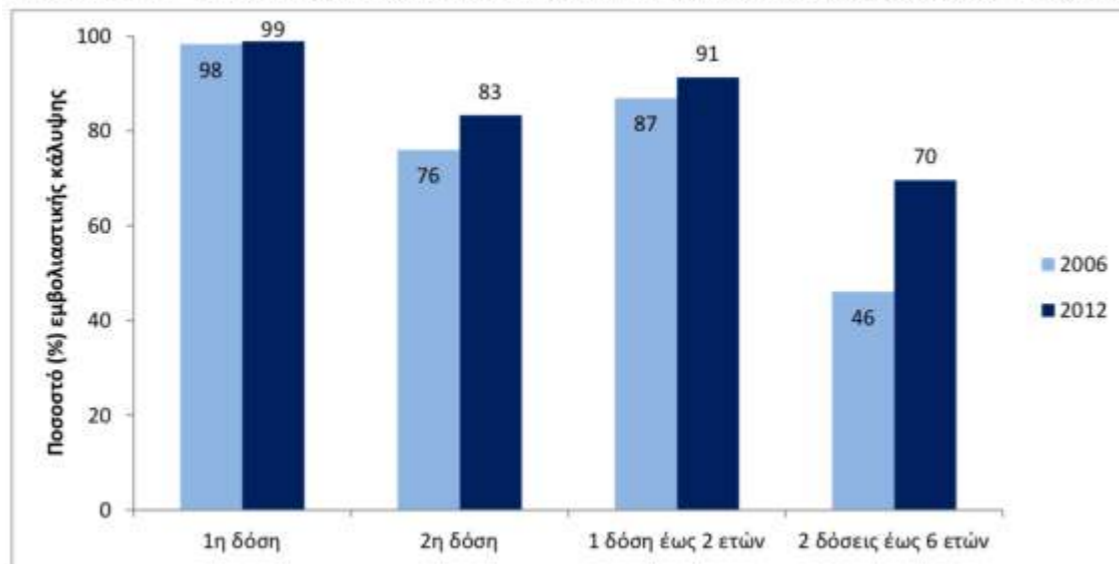
- Χανιά: ο λιγότερο καλά εμβολιασμένος νομός
- Ομοιοπαθητική
- Αντιρρήσεις για το εμβόλιο

- Πάνω τους μισούς ανεμβολίαστους μαθητές φοιτούσαν στις 2 πρώτες τάξεις του Δημοτικού
- Μετακίνηση της 2^{ης} δόσης νωρίτερα στο 2^ο χρόνο ζωής

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Γράφημα 5. Επιλεγμένοι δείκτες εμβολιασμού με εμβόλιο ιλαράς-ερυθράς-παρωτίτιδας (MMR)

- > 2η δόση
 - > **75%** σε παιδιά μεταναστών
 - > **86%** σε παιδιά που δεν ανήκαν σε ειδική πληθυσμιακή ομάδα

Εθνική Μελέτη κατάστασης εμβολιασμού των παιδιών την Ελλάδα, Παναγιωτόπουλος και συν, 2012

Table 4 Number and weighted proportions for age- appropriate and complete immunization of the study population

Vaccine	Age appropriate immunization at:			Complete immunization (n=731)
	12 months (n=731)	24 months (n=704)	60 months (n=56)	
	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)
DTP/DTaP	696 (95.4)	594 (84.8)	19 (33.7)	688 (94,2)
OPV /IPV	629 (86.8)	602 (86.2)	22 (38.8)	723 (98.9)
Hib	688 (94.2)	559 (80.0)	37 (65.6)	691 (94.5)
MMR	-	660 (90.5)	20 (35.9)	462 (63.7)

Pavlopoulou et al., Immunization coverage and predictive factors for complete and age-appropriate vaccination among preschoolers in Athens, Greece, BMC Public Health (2013)

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

British Society for Allergy and Clinical Immunology

Studio 16, Cloisters House, 8 Battersea Park Road, London SW8 4BG

Tel: +44 (0) 207 501 3910

Fax: +44 (0) 207 627 2599

Email: info@bsaci.org

Website: www.bsaci.org

BSACI Recommendations for Combined Measles, Mumps and Rubella (MMR) Vaccination in Egg-Allergic children.

Severe allergy to gelatine is a

[Pediatric Drugs](#)

November 2003, Volume 5, [Issue 11](#), pp 717–722 | [Cite as](#)

Placing the Risk of Seizures with Pediatric Vaccines in a Clinical Context

Authors

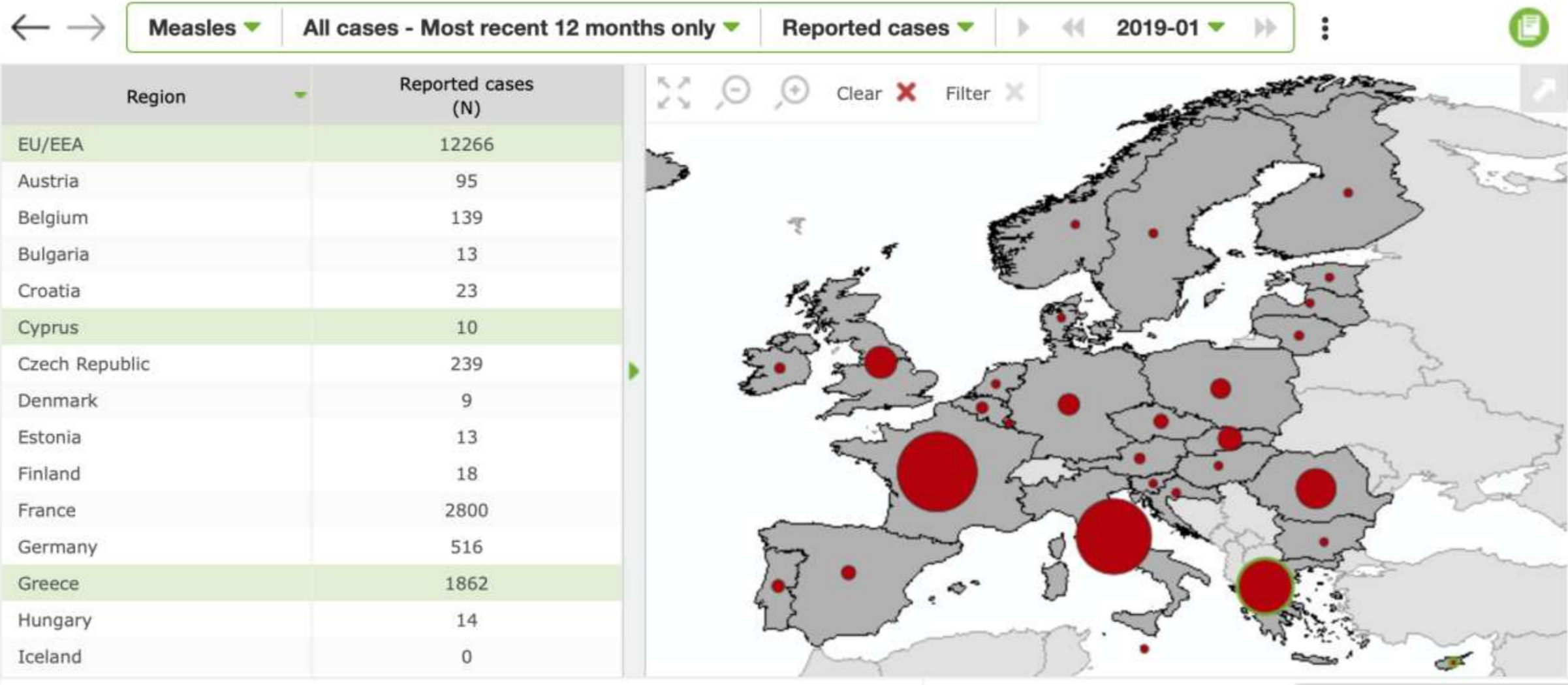
[Authors and affiliations](#)

Robert L. Davis , William Barlow

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΥΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥΣ 12 ΜΗΝΕΣ

Surveillance Atlas of Infectious Diseases

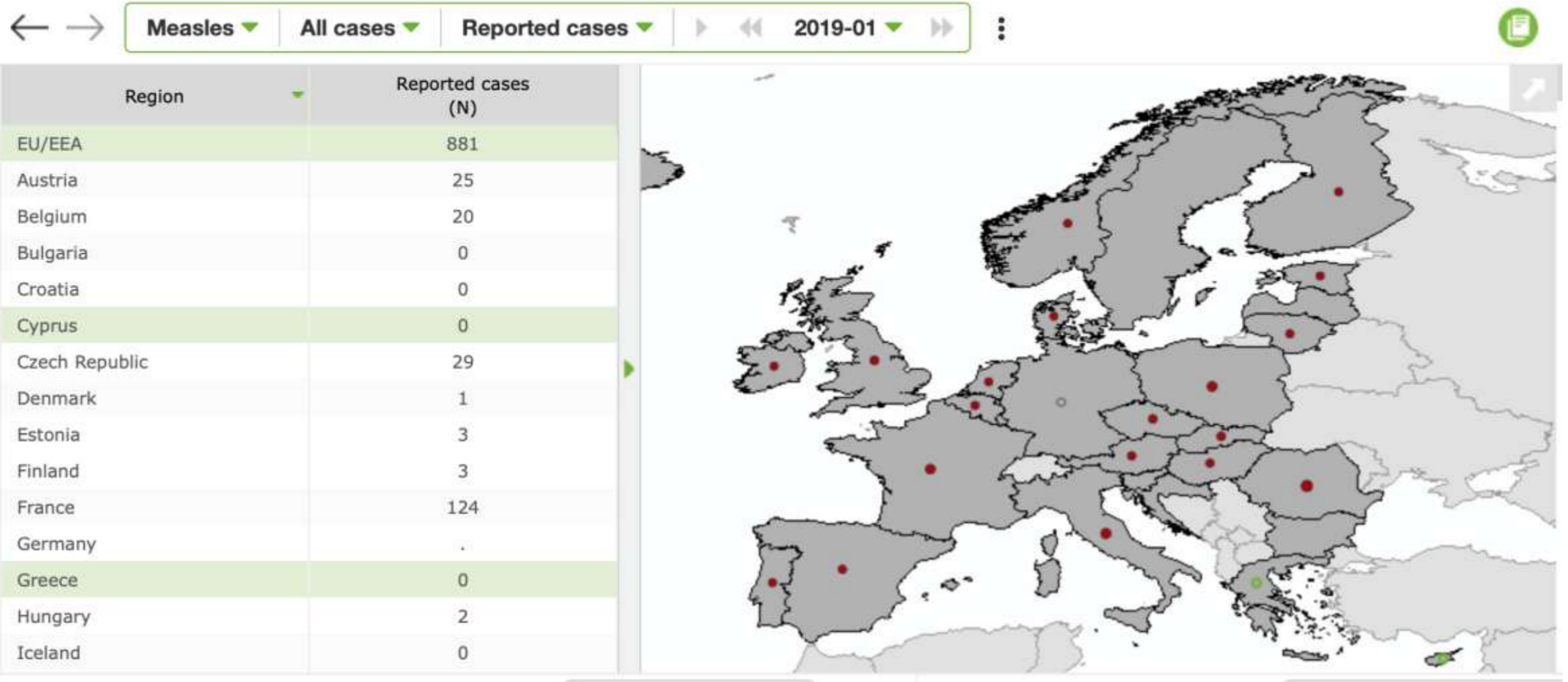

Disease data from ECDC Surveillance Atlas for measles, ECDC March 2019

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΣΗΜΕΡΑ...

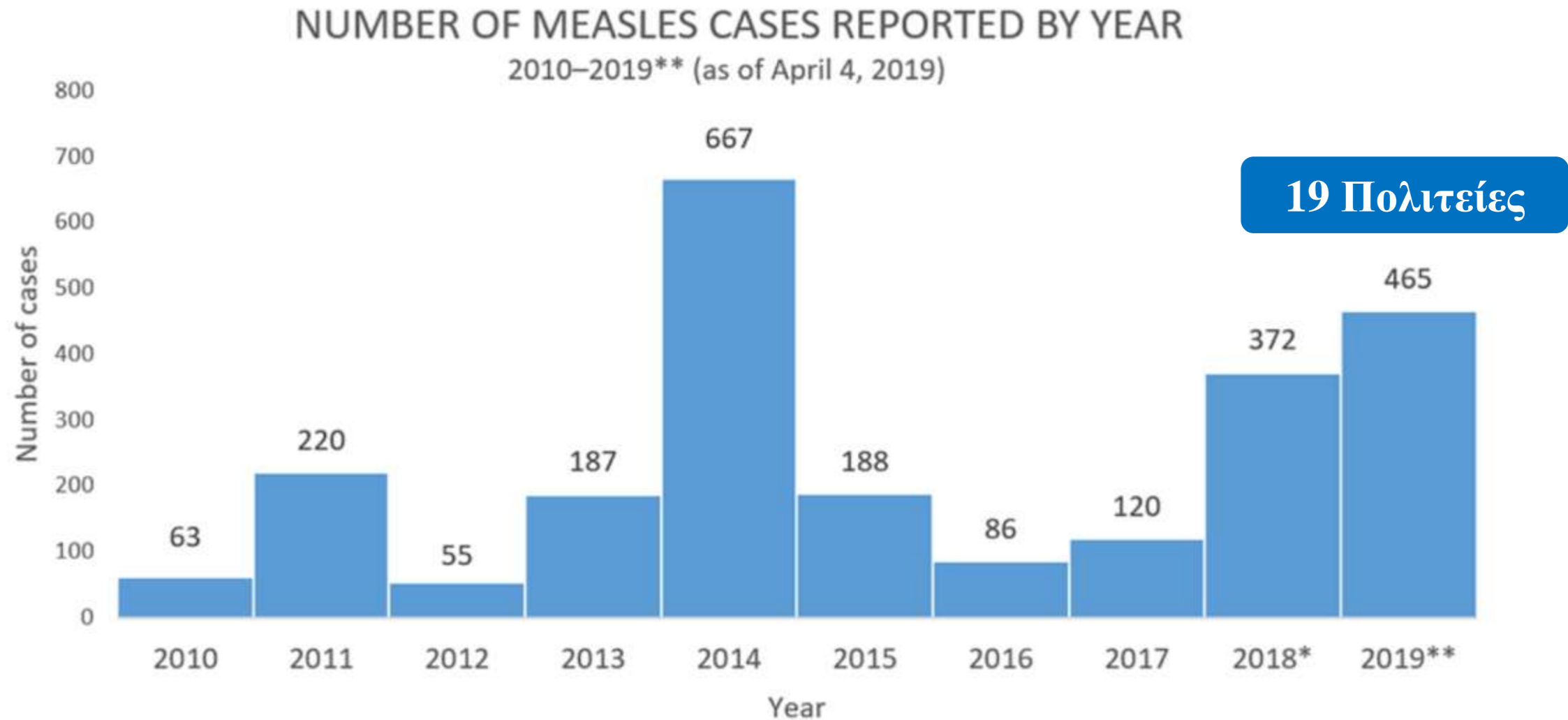

Surveillance Atlas of Infectious Diseases

Disease data from ECDC Surveillance Atlas for measles, ECDC March 2019

ΣΤΙΣ ΗΠΑ ΣΗΜΕΡΑ...

*Cases as of December 29, 2018. Case count is preliminary and subject to change.

**Cases as of April 4, 2019. Case count is preliminary and subject to change. Data are updated every Monday.

Measles Cases and Outbreaks, Measles Cases in 2019, CDC April 2019

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

- Σε τοπικό επίπεδο / **μόνο** το εμβόλιο της ιλαράς / παιδιά σχολικής ηλικίας
- Δε συμπεριλήφθηκαν παιδιά που δεν πήγαιναν σχολείο (**ειδικοί πληθυσμοί π.χ. Ρομά, με χαμηλή εμβολιαστική κάλυψη**)
- Συμμετοχή σχολείων **62,3%**
- Αδυναμία των ερευνητών να εντοπίσουν στη δεύτερη φάση το σύνολο των παιδιών που ενημερώθηκαν αρχικά (**78,9%**)

ΜΕΛΛΟΝ

- **Σε τοπικό επίπεδο**, η **επαγρύπνηση** των τοπικών υγειονομικών αρχών και η συνεχής ενημέρωση του κοινού πάνω στην ασφάλεια των εμβολίων
- Υπενθύμιση των επαναληπτικών δόσεων **με τη χρήση των μέσων επικοινωνίας** από τους επαγγελματίες υγείας
- **Σε εθνικό επίπεδο**, η οργάνωση ενιαίου δικτύου καταγραφής της εμβολιαστικής κάλυψης, σε βάση δεδομένων προσβάσιμη από τους επαγγελματίες υγείας

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

- Ο κυριότερος λόγος ανεπαρκούς εμβολιασμού είναι η **αμέλεια**
- **Ο δισταγμός απέναντι στα εμβόλια**, αν και υπαρκτός, παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα στη χώρα μας
- Η συνεχής **επαγρύπνηση** μπορεί να βοηθήσει στην επίτευξη του στόχου για εμβολιαστική κάλυψη **>95%**
- *Ο εμβολιασμός των παιδιών είναι στα δικά μας χέρια !*

*WPR: rubella/CRS reduction by 2015

Εμβολιάσου!
Προσάτευσέ τον εαυτό σου!
Προσάτευσέ τους γύρω σου!

**Η ιλαρά
δεν αφορά
μόνο τα παιδιά**

Επικοινωνία με το ΚΕΕΛΠΝΟ
2105212054
www.keelpno.gr

*Ευχαριστώ πολύ για
την προσοχή σας!*

ΑΝΟΣΙΑΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΜΕΤΑ ΑΠ'Ο ΦΥΣΙΚΗ ΝΟΣΗΣΗ

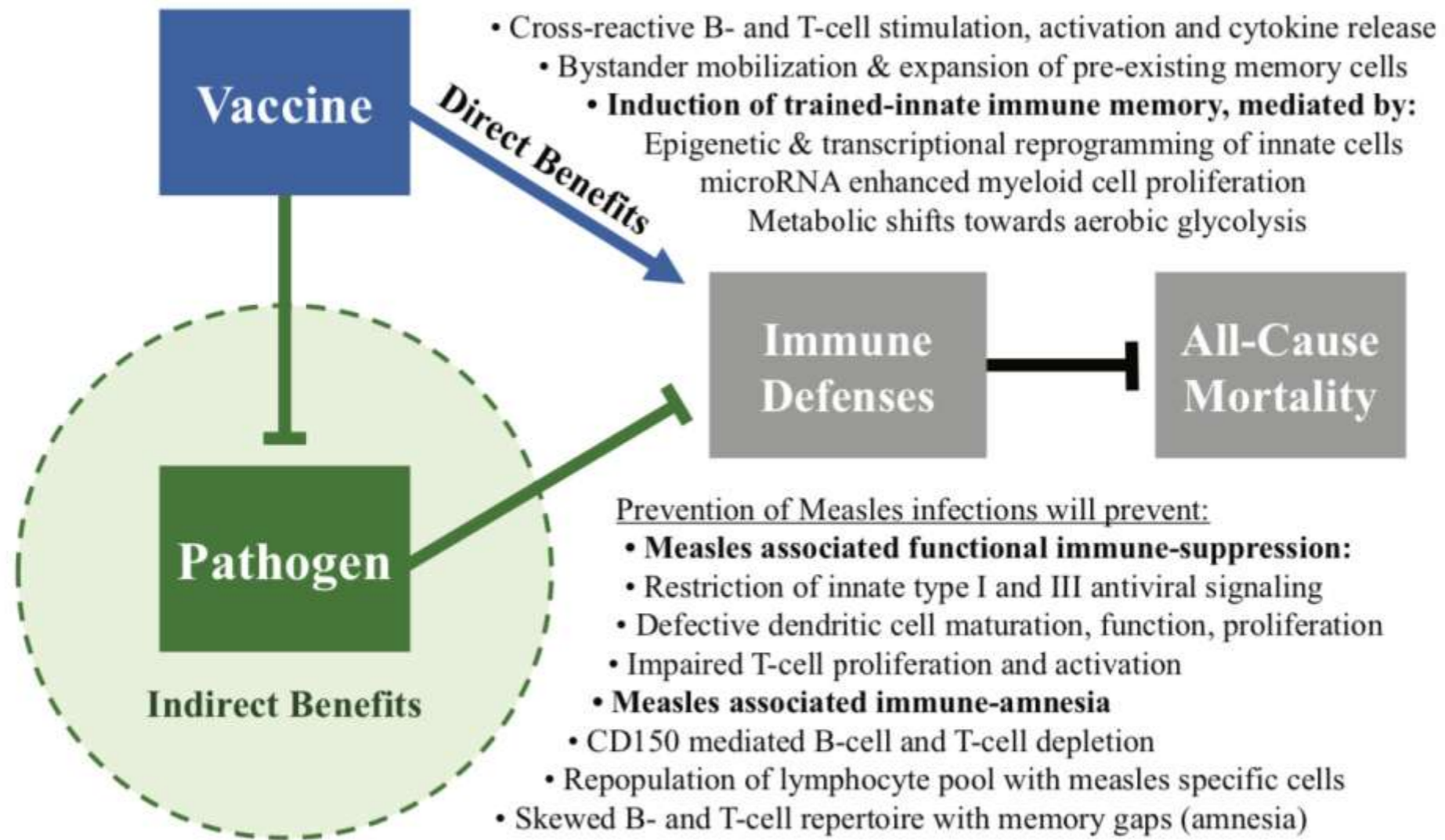

Figure 1 Direct and indirect benefits of measles vaccination.

Mina, M. J. (2017). Measles, immune suppression and vaccination: direct and indirect nonspecific vaccine benefits. *Journal of Infection*, 74, S10–S17.